עיריית תל אביב- ועדה לקידום מעמד הילד

מיום רביעי, א׳ בסיוון התשפ״ה, 28/05/2025

משתתפים:

עו״ד מאיה נורי, יו״ר הוועדה

שחר סקברר, יו״ר ועד ההורים העירוני

הילה טולדנו, נציגת ועד ההורים העירוני

אורית קלר, סגנית מנהלת המנהל לארגון ושירות

טלי גרינפלד, מנהלת האגף לקידום הגיל הרך

מירית כהן, סגנית מנהל אגף לחינוך ופרט

שיר כהן, מתאמת פעולות המנהל

עדי בסון, מנהלת מחלקת גיוס חינוך

בן חושן, נציג מרצ

רועי שירן, יו״ר פורום גני ילדים

נעה דנון

רפי אשכנזי

הילה גולפור

דבי שוורצמן

רחל אורלב

יוני בודובסקי

פרוטוקול

1. <u>על סדר היום מצוקת כוח אדם בגני ילדים.</u>

עו"ד מאיה נורי: תודה לרפי על ארגון הישיבה. לפני תחילת הדיון, חשוב להזכיר כי חטופינו נמצאים בעזה כבר 600 ימים ואנו מצפים לשובם. פותחת את הישיבה הראשונה של הוועדה לקידום מעמד הילד - ועדה סטטוטורית הפועלת בכל הרשויות המקומיות. כמחזיקת תיק הגיל הרך, קידום תחום זה עומד במרכז סדר העדיפויות שלנו. נכנסתי לתפקיד במהלך משבר כוח האדם החמור בעקבות ההוראות החדשות של משרד החינוך, כאשר גנים רבים נסגרים יומית. אנו פועלים לפתרון הבעיה באמצעות גורמים מקצועיים תוך הקשבה להורים והנהגתם. בסבב ההכרות אציג את דורית קרז, סגנית מנהלת המינהל, ואת טלי - מתמחה חדשה, המתמקדת בקידום חינוך איכותי לכל ילד בעיר.

אורית קלר: טלי תציג נתונים מקצועיים מפורטים, אך נמצאים בסקירה כללית רחבה. המשבר בכוח האדם פוקד את כל מערכת החינוך ומהווה עיסוק יומיומי, במיוחד בגיל הרך - ההתחלה של הכל. לאחר ה-7 באוקטובר ובמצב החטופים הנמשך 600 ימים, מתגלים שנים של הזנחה במדיניות כוח האדם ברמה הארצית. אנו פועלות יומית ברעיונות מגוונים: תוכניות הסבה למורים, תארים לתומכות חינוך, יוזמות בית המורה והגננת ופתרונות נוספים. עם מנהלת המינהל דליה הגדרנו דגש על מיומנות הקשב - ערך לאימון יומיומי שיתחיל מגיל צעיר. הנושא יכנס כעת לסדר יום הוועדה כחוט מקשר בין כל בעלי העניין. המסקנה המרכזית: השקעה בקשרים. עם ההורים הנוכחים - רועי, שחר והילה - אנו בקשר הדוק. כולם מלאי כוונות טובות, אך נדרשת עבודה מקצועית רציפה שטלי תציג באופן סדור. תודה לכל הנוכחים, במיוחד להורים שמגיעים בתקופה בעייתית זו.

טלי גרינפלד: שמי טלי, מנהלת האגף מתחילת 2025. כאם לשלושה בנים שגדלתי בעיר זו, חוויתי אישית סגירות גנים ואירועים חריגים. אממש את חזון מנהלת המינהל ליצור חינוך מצוין תוך ניסיון אישי וכמה שנים של עבודה באגף הילדים. המשבר פוקד כל משפחה. מעונות היום - באחריותה הבלעדית של המדינה, אך העירייה הקימה מחלקת "לידה עד שלוש" ללא חובה חוקית, מעניקה הדרכות ומסבה מבנים עירוניים למעונות איכותיים ללא תקציב מדינה. גם מעונות הסמל, חווים משבר מחמת שכר נמוך חובה וסגירות כיתות

יומיות. סמנכ"ל וראש העירייה יזמו תוכנית אסטרטגית לגיל הרך הבוחנת שירותי החינוך, החברה והקהילה ליצירת מערכים תומכים למוסדות חינוך מגוונים ומסובסדים. גני הילדים העירוניים - שנתיים יוצאות דופן של מלחמה לאחר קורונה מחייבות מענים חדשים למשפחות במצב רגיש. ההסכם החדש לתומכות החינוך קבע מענקי התמדה ושעות נוספות, אך מחייב עבודה בחופשות בקייטנות חינוך מיוחד - מחויבות מורכבת וגורם עזיבה. אתגרי התחדשות עירונית - תומכות מגיעות בעיקר מחוץ לעיר ומהדרום, נאלצות לצאת בשש בבוקר או להשתמש בתחבורה ציבורית מורכבת. שיעורי עזיבה חסרי תקדים. מבנה הצוות הייחודי - הגננת עובדת משרד החינוך, התומכת עובדת עירונית. נדרש צוות מלא לפתיחת גן, אך משרד החינוך חסר מאגר מילוי מקום לגננות. מילוי המקום שלנו לתומכות לא מספיק ולא מתאים. חינוך מיוחד - הנפגע המשמעותי ביותר. שנה שלישית של קושי באיתור, שיבוץ ושימור גננות. גננות חדשות עוזבות מהר, גנים פועלים עם גננות בחופשת מחלה ללא מילוי מקום קבוע.

שיר כהן: ברצוני להדגיש כי הבוקר השתתפתי בכנס עם מנהלי חינוך ארציים - המשבר אינו מקומי אלא כלל-ארצי, ממועצה אזורית גזר ועד נהריה. אין מילוי מקום לגננות בשום מקום במדינה.

טלי גרינפלד: יש לנו כמאה כיתות גן חינוך מיוחד, והמורכבות במספרים כאלה עצומה. אף שאין נציגות חינוך מיוחד, אתם מייצגים את כולם ולכן חשוב להבהיר: מחסור בגננות חינוך מיוחד - עלייה בילדים מאותרים לחינוך מיוחד מול מחסור בכיתות. במצב אופטימלי נדרש מספר גדול יותר של כיתות, אך הקיימות לא נפתחות כראוי ואנו נאבקים לשמר את הקיים. השלכות ההכלה - עודף ילדי חינוך מיוחד נמצאים בחינוך הרגיל, מה שמגדיל שילוב בגנים. זהו ערך חברתי עליון, אך דורש סל משאבים ותשומת לב מתאימים. חוק ההכלה נהדר אך לא משקף הצרכים האמיתיים בשטח. הילדים בגנים רגילים אינם מקבלים מענים אידיאליים, והמצב פוגע בילדים, משפחותיהם, ילדים אחרים בכיתה וצוותים. שחיקת צוותים - המגמה גורמת לשחיקה קיצונית של גננות ותומכות הנואשות מהעומס ועוזבות.

עו"ד מאיה נורי: כאשר ילד עם צרכים מיוחדים מקבל משלבת ועוד שניים מקבלים שתי משלבות נוספות, זה מגביר את כוח האדם בכיתה.

טלי גרינפלד: ילד עם צרכים מיוחדים זקוק לטיפול פארא-רפואי ומשלבת מוכשרת לעבודה אחד על אחד. עם עשרים ילדים נוספים בכיתה, משלבת אחת אינה מספיקה. משרד החינוך הגדיר משאב ללא הכשרה נדרשת.

דבי שוורצמן: כאם לילד משולב בגן עם משלבת וסייעת רפואית, אני מעניקה לו את מלוא הטיפולים הנדרשים. לא מתוך רצון לזכות אישית, אלא מכיוון שבעת שקלול סגירת הגן הבנתי שילדי יוצא מאיזון. המסקנה: עדיף גן פועל במשאבים מוגבלים מסגירה מוחלטת. יש להתבונן על התמונה הכוללת עם התייחסות פרטנית לכל מקרה. המשלבת אינה מספקת מענה מלא, אך בפועל סגירות תכופות גורמות שיבוש משמעותי לילד המשולב. אני תומכת בעדיפות ראשונה לחינוך מיוחד, אך בשל הילדים המשולבים הרבים בחינוך הרגיל נדרשת בחינה מקרה לגופו. בגנים עם שילוב יש להצהיר שמדובר במוסדות שחשוב שלא ייסגרו תוך מתן מענה הולם לכל הילדים.

טלי גרינפלד: מסכימה, אך זקוקה לצוות מורחב. אין מדובר במעבר בין גנים אלא במצבים רבים הדורשים פעולה. יש מחיר כלכלי לימי השבתה. נאלצנו לסגור גנים אף באמצע היום - אלה אינם גני חובה.

שיר כהן: תומכות החינוך מנהלות שגרת היום במסירות ומקצועיות רבה - קיימים צוותי ותק עם נכונות ואכפתיות. אולם בסופו של דבר מדובר בצוות פועל בתקן חסר ללא גננת ומנהלת גן, במחסור משאבים, ואינו מסוגל להוביל סדר יום מלא באופן עצמאי.

דבי שוורצמן: בדצמבר 2024 הסתדרות המורים פנתה למשרד החינוך בסוגיית הסייעת השנייה. גנים עם 30+ ילדים בגילאי 3-4 זכאים לתקן נוסף של תומכת שנייה. האסטרטגיה שלנו לפתיחת כל הגנים הייתה להיעזר בתומכת השנייה כעתודה למילוי מקום. גן עם שתי תומכות יכול לפתוח גן אחר באזור בתקן חסר. הגננות התרעמו, הסתדרות המורים הכריזה סכסוך עבודה. יום לפני תום האולטימטום משרד החינוך הוציא הנחיה: רשויות מחויבות לפתוח גן בבוקר בתקן מלא. ההנחיה נכנסה לתוקף ב-1 בפברואר ללא התייעצות או הכנה. השפעה דרמטית על סגירות - בינואר 78 סגירות. לאחר איסור שימוש בתומכת השנייה - למעלה מ-300 סגירות בפברואר. הקפיצה הותירה ללא נשימה. ההיעדרויות לא היו חריגות

- אלה מספרים רגילים שהתמודדנו איתם בגיבוי התומכות השניות. הצוות הגיע לעבודה גם כאשר לא הרגיש טוב למניעת סגירות.

שחר סקברר: האם הקפיצה הדרמטית בסגירות קשורה להנחיות החדשות מ-1 בפברואר? גן עם תומכת רפואית ומשלבת נסגר עקב היעדר התומכת השנייה הנדרשת.

מירית כהן: גם עם משלבת ורפואית בגן, אין באפשרותנו לפתוח אותו כיוון שאלה אינן ממלאות את התקן הנדרש. ראוי להתעמק בנושא ולהבין בדיוק מהי האמירה שההוראה מציגה. בין ההורים, כאשר קיבלנו הודעה בפייסבוק, עד היום לא הובא נוסח ההוראה המדויק ולא ראינו מה קובע משרד החינוך. יש לנו חוסר משמעותי במידע.

טלי גרינפלד: בתחילת פברואר החלטנו להשתמש בכל הצוות הקיים - שתי משלבות, רפואית ותומכת אחת. קיבלנו ביקורת חריפה ואיומים על עבירה על החוק. הובהר שמשלבת ותומכת רפואית מהוות ליווי אישי ואין זכות להשתמש בהן כתקן כללי. ביצענו מהלך בקפידה עם הסכמת הצוות וההורים, אך הנחיית משרד החינוך הייתה חד-משמעית - אין אישור. המשמעות: סגירת הגן. אנו מתעדפות פתיחת גנים ללא גננת עבור אוכלוסיות בסיכון, גני חינוך מיוחד וגנים שחוו סגירות ממושכות.

עו"ד מאיה נורי: אני תומכת במהלך מכיוון שהילדים אינם יכולים להישאר ללא גן. אני מבינה את השיקולים, אולם אם פותחות גן ללא גננת, האם משרד החינוך אינו מעביר שיפוי?

הילה גולפור: נראה שאתם מדברים בקולות לא אחידים - מתלוננים שמשרד החינוך מונע מכם לנייד סייעת, אך גם אתם לא תקצו סייעת כממלאת מקום של גננת נעדרת.

טלי גרינפלד: יש גם היעדרויות תומכות. מתעדפות מילוי מקום קודם להחלפת תומכת. אנו הרשות היחידה שהקימה מאגר של למעלה מ-100 מחליפות גננות במימון עירוני - 100 עובדות צהרונים. הפיקוח מזמין אותן למילוי מקום לפתיחת הגן. מגישות למשרד החינוך, במקרה הטוב מקבלות חצי עלות אחרי שנתיים.

הילה גולפור: אני מתארת את החוויה בגן הגינה ברמת אביב - ההיעדרויות בעיקר מצד הגננת וסוגרים לנו את הגן. לא נתקלתי במאגר שתיארת. הרושם שהיעדרות תומכת מטופלת לפני היעדרות גננת.

טלי גרינפלד: עובדות צהרון מוגבלות לעבודה במתחם שלהן בלבד, מהסיבה שהן מתחילות בשעה 14:00 ואינן יכולות לנוע בין שכונות. לכן התמיכה מתקיימת ברמה שכונתית מצומצמת. אני מבינה את הקושי והתסכול מהסגירות החוזרות, אך פועלות לפי יכולותינו הקיימות, במיוחד כאשר חסרות תומכות ויש אירועים נוספים בחינוך המיוחד.

הילה גולפור: אני מבינה, אך בחודשים האחרונים לא נראה שהנושא נכלל בסדר העדיפויות הניהולי.

רועי שירן: טענתי היא כי חסר איזון בין הגנים הנסגרים לתדירות הסגירות. למרות המאמצים ליצירת איזון, גנים ספציפיים נסגרים באופן חוזר מסיבות שונות, כאשר הקו האדום נחצה - שכחנו שהילדים זקוקים לחינוך ולא רק לביבי-סיטר. מכיר בכך שאתם מקבלים בעיקר את הצפון. בהתחשב במצב הבלתי סביר של גנים ספציפיים הנסגרים שוב ושוב, יש מקום לסייע להורים ולילדים האלה לפנים משורת הדין, כדי לאזן את המשבר הספציפי שהם חווים.

טלי גרינפלד: במרץ הבנו שהמצב אינו זמני ומשרד החינוך לא התערב. בשיתוף הנהלת העירייה גיבשנו מטרה מחודשת: צוות מקצועי המעניק חינוך וטיפול איכותיים לגיל הרך, שבו חינוך וטיפול בלתי נפרדים. לעיתים אין יכולת לשלוח מחליפה מתאימה, ואנו מעדיפות לא לפתוח. גם בגנים מורכבים הכוללים חינוך מיוחד - ללא צוות מוכשר הגן לא ייפתח, בהמשך לאירועים קשים שהתרחשו. לאחר דיון עם סמנכ"ל העירייה וחברי מועצה גובשו כיווני פעולה: תיעדוף צפון העיר: גויסו תומכות חינוך כמילוי מקום לצפון העיר, המגיעות במוניות יומית לגנים שונים. מדובר בעובדות ללא הכשרה שעברו מיון מתאים למערכת החינוך, שאינן מחליפות גננת אלא מספקות תמיכה.

עדי בסון: אנו מגייסות 900 תומכות חינוך בשנה דרך מחלקת גיוס קטנה. בניסיוני במגזר העסקי, החברתי והציבורי - מדובר בגיוס המוני מורכב. להשגת מספרים אלה אנו פוגשות כ-

2,000 מועמדות בשנה, תוך ניצול כל מקורות הגיוס והדרכים האפשריים. כל רעיון שהורים מציעים - ככל הנראה כבר יושם.

רועי שירן: מהו השכר ומהי המשכיות העבודה? כמה עובדות מגיעות בפועל ונשארות בתפקיד?

עדי בסון: מתוך 900 תומכות חינוך: 600 לבתי ספר , 300 לגנים. מתוך 300 אלו, כ-100 מגיעות לתפקיד תומכת גן מילוי מקום. הרוב אינו מעוניין בתפקיד הקשה והשוחק - בו מגיעות יומית לגן שונה. ב-30 :06 בבוקר הן נודעות לאיזה גן להגיע, בעקבות דיווחי מחלה באותו בוקר.

הילה גולפור: האם קיימים מסננים ותנאים לקבלת עובדות?

עדי בסון: קיימים תנאים: הגעה בזמן לראיונות ויכולת תקשורת. המחלקה המשפטית בודקת רישום פלילי, עברות אלימות ועברות מין. התהליך כולל שני ראיונות - משאבי אנוש והמחלקה, בדיקת יכולת תקשורת והבנת ילדים. במקרי ספק מתבקשות המלצות. מכיוון שרבות מגיעות ללא רקע, מחדדות את הצפוי ובוחנות תגובות. לא מקבלות ללא תהליך בדיקה מלא.

מירית כהן: באמת קיימת מצוקת כוח אדם רבה בשכונות הצפוניות עקב מיעוט קווי תחבורה. גם המוניות לא פותרות באופן מלא. ניסו להיערך למצב הקיצוני ולמצוא רצף עובדות מתאימות.

תום הדיון